

Laura Bokta,
Muzikoloģijas nodaļas 4. semestra studente

Pūšaminstrumentu kvinteta mazā *augšāmcelšanās*

Latvijas Komponistu savienības festivāla *Latvijas Jaunās mūzikas dienas 2022. Pulss* ietvaros 2022. gada 27. aprīļa vakarā Rīgas Reformātu baznīcā izskanēja koncerts *Pulsācija*. Programmas saturs vērsts uz latviešu komponistu darbiem pūšaminstrumentu kvintetam, kas sacerēti nesenā vai – tieši pretēji – senākā pagātnē, taču skatuves gaismu vēl nav piedzīvojuši vai arī no koncertaprites ir nepelnīti zuduši. Klausāmo baudījumu dāvāja Valsts kamerorķestra *Sinfonietta Rīga* pūtēju kvintets (Egija Sproģe – flauta, Pēteris Endzelis – oboja, Mārtiņš Circenis – klarnete, Artūrs Šults – mežrags un Jānis Semjonovs – fagots).

Festivāla koncertprogrammas raksturo vairāku paaudžu skaņražu mūzika. Tieši šāds risinājums konkrētā koncerta ietvaros radīja retrospektīvu iespaidu par paveikto maz apskatītā mūzika lauciņā, kas veltīta šim atskaņotājsastāvam. Koncertu īpašu darīja divi pirmatskaņojumi – Marinas Gribinčikas (1966) *Mystery of Bozon* (2021) un Raivja Misjuna (1994) *Wind Quintet* (2021).

Pasākumu atklāja īsa festivāla mākslinieciskās vadītājas un komponistes Annas Veismanes uzruna. Vēlos no sirds paslavēt festivāla rīkotājus, tostarp Veismanes kundzi, par saistošu koncertprogrammu izveidi festivāla garumā: pasākumi piemēroti dažādām akadēmiskās mūzikas cienītāju auditorijām un katrā no tiem ir kāds īpašs un vērtīgs akcents.

Koncertu atklāja Pētera Plakida (1947–2017) mūdrā *Prelūdija un pulsācija*, kas sacerēta 1975. gadā. Skaņdarbu pirms pāris gadiem aktualizēja godalgotais latviešu-dāņu pūšaminstrumentu kvintets *Carion* albumā *Northwind* (2017). Diptihā izteikti jaušama Plakida mūzikas valodai raksturīgā muzikālās domas skaidrība un kodolīgums, ko rotaļīgi izcēla instrumentu spēles. Konceptuāli veiksmīga izvēle muzikālā sarīkojuma atklāšanai, ko mūziķi attiecīgi pasniedza ļoti augstā līmenī – ieturēti, bet ar impulsu un eleganci.

Viļņa Šmīdberga (1944) *Poēma* (1984). Skaņdarbs kā viens no dārgakmeņiem vakara programmā, kas, manuprāt, nepelnīti atstāts novārtā. Emocionāli spriegotā kompozīcija ietver kā skaistus solistu balsu *žuburojumus* (šajā sakarā sevišķi slavēju flautistes Egijas Sproģes veikumu), tā arī dūmakainus kvinteta akordus, kas vainagojas jaunā un pilnskanīgā tembrā.

Kā viegli rotaļīga epizode izskanēja arī Andra Vecumnieka (1964) jaunības gadu opuss *Trīs karikatūras* (1982), kas sacerētas flautai, klarnetei un fagotam. Trīs personas, trīs raksturlomas ar viegli humoristisku pieskaņu. Lai gan komponists atzinis, ka vairs neatminas personas, par kurām miniatūras tapušas, pateicoties mūzikai, tās tapa viegli iztēlojamas: pirmās karikatūras personāžs ir draisks un rotaļīgs, varētu pat teikt, ka mazliet *lidojošs*, otrās – ironizējoši uzbāzīgs un varbūt pat kaitinošs, šķietami pareizs un vienlaikus šķautņains, bet trešais – neizprotams, ar savu noslēpumu un dramatismu. Šīs karikatūras *galva*, visticamāk, bijusi piepildīta ar domām, kas atspoguļojās polifonās imitācijās kā prātojumos.

Vakara pirmais pirmatskaņojums Marinas Gribinčikas *Mystery of Bozon* bija programmas *eksotiskais* elements – skaņdarbu krāšņoja arī pūšaminstrumentālistu balsis un instrumentu klapīšu klabināšana. Mūziķi īsajās vokalizāciju epizodēs mazliet mulsa, tādēļ uz skatuves pārmaiņus bija redzami kautrīgi smaidi. Nianse, bet šķietami šāds sākums mākslas darbu ietekmēja ne labākajā veidā. Gribinčikas pirmais sacerējums pūšaminstrumentu kvintetam pielīdzināms juvelieriski smalkai noslēpuma šķetināšanai, kas iziet cauri vairākiem mehānismiem – pūšaminstrumentiem – un procesiem, kurus tie darbina.

Vijīgā Jāņa Porieša *Pastorāle* iezīmējas ar vieglu lidojumu, svaigumu, kas izpaužas kā faktūras rakstos, tā instrumentācijā – flauta, oboja un klarnete. Muzikālo baudījumu mazliet traucēja klarnetes elpas šņākoņa. Klusākos momentos šāds (d)efekts radīja nevēlama trokšņa sajūtu.

Koncerta noslēgumā vēl viens pirmatskaņojums – Raivja Misjuna (1994) *Wind Quintet* (2021). Autora izteikti mūsdienīgais mūzikas tvērums atspoguļo harmoniskajā valodā. Skaņdarba elegances slēpjas liriskajā piesātinājumā – siltajā *oboe d'amore* tembrā un mežraga smeldzē. Vakara gaitā koka pūšaminstrumentu solistu izpildījumā bija klausāmas izcilas epizodes ne vienu reizi vien, taču mežraga tembra spozmi bija iespēja dzirdēt reti, lai gan partitūrā tam paredzētas vairākas izteiksmīgas iespēles un līnijas.

Koncerta programma ir ļoti saistoša, varētu pat apgalvot, ka unikāla. *Latvijas Jaunās mūzikas dienu* koncertu šarms slēpjas arī nezināmajā un pat nedaudz izglītojošajā – komponistu vārdi bieži vien dzirdēti, arī atskaņotājmākslinieku vārdi pazīstami, taču *mūzikas dienas* pavērs klausītājiem un arī atskaņotājmāksliniekiem vēl vienu skaņraža šķautni, pateicoties mazāk pazīstamiem darbiem. Vakara priekšplānā arī vienreizīgs atskaņotājsastāvs – vienkopus uz skatuves bija pieci izcili mūziķi, kuri vakara gaitā sevi demonstrēja kā izcilus meistarus arī ansambļa spēlē. Tiem, kas koncertu Rīgas Reformātu baznīcā nedzirdēja, silti iesaku to noklausīties Latvijas Radio 3 *Klasika* 18. maija vakarā raidījuma *Latvijas koncertzālēs* ietvaros.

Reinis Zariņš. Pavasara pulss – lūgšana par mieru

2022. gada 22. aprīlī koncertzālē *Cēsis* norisinājās koncerts ar skaļu nosaukumu *Reinis Zariņš un Kijivas solisti. PAVASARA PULSS* – otrais pasākums Latvijas Komponistu savienības ikgadējā rīkotā festivāla *Latvijas Jaunās mūzikas dienas 2022. Pulss* ietvaros, kura uzmanības centrā ir tikko uzrakstītu un senlolutu kompozīciju pirmatskaņojumi, kā arī no arhīviem celti skaņdarbi, kas koncertapritē nav bijuši gadu desmitiem. Pateicoties Valsts Kultūrkapitāla fondam, koncertzālei *Cēsis*, Rīgas Latviešu biedrībai, Latvijas Radio 3 *Klasika* un žurnālam *Mūzikas Saule*, šogad festivāls notika jau vienpadsmito reizi. Festivāla vadtēma šogad bija Pulss – kā kultūraprites nemirstoša dzīvības zīme, kas katrā savā izpausmē ir eksistences apliecinājums – pārmantojams un sargājams. Notikums bija īpaši svarīgs arī pianistam Reinim Zariņam, jo tas bija pirmais viņa šī gada pasākums, jo pēdējais *iznāciens* sakarā ar epidemioloģisko situāciju līdz šim norisinājās 2021. gada 16. aprīlī.

Pirms koncerta gandrīz veselu akadēmisko stundu noritēja pirmskoncerta sarunas, kurās mūzikas žurnālists Orests Silabriedis tikās ar komponistiem Artūru Maskatu un Pēteri Vasku, kā arī kamerorķestra *Kijivas solisti* direktoru Anatoliju Vasiļkivski. Sarunas gaitā tika apspriestas vairākas aktuālas tēmas, atsauces uz kurām būs sastopamas nākamajās rindkopās.

Daļēji par koncerta ideju kalpoja t. s. “trīs brāļu” – Pētera Vaska, Artūra Maskata un Andreja Selicka – mūzikas apvienojums, kas, sakarā ar pēdējiem notikumiem Ukrainā, tika papildināts ar citiem zemtekstiem. Koncerta pamatidejas kontekstā neparasts risinājums bija uzsākt šo pasākumu ar šīs brālības jaunākā pārstāvja 1980. gadā rakstīto skaņdarbu *Lūgšana*. Pats autors klātienē neieradās, jo kalpo Pareizticīgo baznīcā, kur koncerta laikā norisinājās Lielās Piektdienas liturģija. No vienas puses darbs ir diezgan minimālistisks, uz ko norāda nemītīgums un diatoniska, kas balstīta uz skaņu *cis* (daļēji iezīmējas *cis moll* skanējums), tematiskā materiāla vienmērīga attīstība, taču šīs attīstības gaitā darbs aktivizējās ar jaunām balsīm paplašinoties divbalsīgai faktūrai, kur pat parādījās Jāņa Mediņa operas *Uguns un nakts* Spīdolas 1.

cēliena ārijas *Es esmu es* intonācijas, lai arī nedaudz citā raksturā. Noslēdzās šis darbs ar iekšēja miera un harmonijas pilnu atmosfēru.

Tā kā festivāls aktīvi sadarbojas ar citu festivālu – *Pētera Vaska mūzikas aprīlis* – turpinājumu veidoja minētā autora mūzika – sākot ar 1976. gadā komponēto dramatiski spriego Ciklu klavierēm, ko tā paša gada nogalē pirmatskaņoja komponista bērnības draugs, pianists un ērģelnieks Tālivaldis Deksnis. Pirmskoncerta sarunu gaitā komponists pieminēja mūziķa talanta daudzpusīgumu – kā dzīves pirmajā pusē bijis izcils vijolnieks, bet otrajā – pianists, līdzīgi Rostropovičam. Pēc Reiņa Zariņa jeb darba atskaņotāja vārdiem, šis darbs ir “zināms tikai vaskamāniem”, nedaudz romantiskā iztēlojumā – ar mūžīgo cīņu skarbās realitātes rāmjos (Pirmā un Trešā daļa) un gaišām epizodēm pa vidu (Otrā un Ceturtā daļa). Pēc komponista vārdiem, dažreiz arī jāmāk atpūsties no mūžīgās cīņas. Darbs sastāv no četrām fāzēm: pirmā un trešā ir karš, tomēr ap tām ir noktirne, līdz ar to darbs atgādina savdabīgu žanrisku rondo. Interesanti, ka partitūrā komponists ierakstījis diezgan garas pauzes, kur pianistam gandrīz jākļūst pie klavierēm (it kā vēloties padalīties ar kādu domu) – ar šādu fermātu skaņdarbs gan sākas, gan beidzas.

Koncerta turpinājums bija Artūra Maskata klavieru cikls *Trīs noktirnes*, no kurām pirmā *I would not paint – a picture* – jau tika pirmatskaņota pirms gada Reiņa Zariņa mājkoncertā. Otrā noktirne *A little madness in the Spring* saistīta ar komponista augstu vērtētās amerikāņu klasiķes Emīlijas Dikinsones dzejoli par pavasari. Pirmskoncerta sarunās Maskats stāstīja, kā simpātijas dēļ nonācis pie Dikinsones dzejas popularizēšanas, un stāstījuma gaitā salīdzināja autores un Šūberta dzīves ceļus – vēsturē ieskatoties, tie bijuši ļoti līdzīgi. It īpaši savu darbu popularizēšanas kontekstā, jo arī Dikinsonai ne īpaši patika publicēties. Tā kā viņas dzeja bija diezgan sarežģīta tulkošanai, tad pēc komponista domām, Kārlis Vērdiņš savulaik paveicis diezgan lielu darbu. Savukārt, trešās jeb “Ukrainas noktirnes” pamatā ir skaista ukraiņu tautasdziesma par mīļoto, kurā ukraiņu sieviete gaida pārnākam viņu no kara (“Dievs, kad vakars atnāks, kad mīļotais no kara atnāks...”). Šis skaņdarbs rakstīts variāciju formā. Kopumā noktirnes izklausījās ļoti dabiskas un šoreiz, atšķirībā no iepriekš atskaņotā Vaska opusa, komponists necentās *izrādīties* eksperimentējot ar visdažādāko moderno tehniku pielietojumu. Arturs Maskats visu savu fantāziju izpauda klavieru klaviatūras un diezgan melodiska skanējuma ietvaros.

Koncerta turpinājums bija Pētera Vaska jaundarbs *Dzeguzes balss*. Ja par jaunības cikla avotu kalpoja dzīves ritējums, tad par jaundarba iedvesmas avotu, savukārt, kļuva daba – viens no Vaska daiļrades pamatzīmogiem. Tiešāk sakot, dzeguzes tēla skanējums komponista vasaras namā Amatciemā, kas jau pirms tam pavisam nesen ieskanējās Vaska Otrajā vijolkoncertā. Lai arī ornitologu vidē par populārāko kūkojiena intervālu uzskata mazu tercū., Pēteris Vasks par savas dzeguzes pamatintervālu izvēlējies lielu tercū (*f – des*), taču viņa opusā vietumis pavīd arī kvarta (*f – c*), atsaucoties uz Mālera uzskatu par dzeguzes intervālu. Darbs attīstās ļoti pakāpeniski – no minimālismam (un agrāk romantismam) raksturīgas divskaņu (lielas tercū intervāla attālumā) motīva pakāpeniskas intensifikācijas līdz pilnā spēkā esošam fanfārveidīgam skanējumam, taču beigās notiek atgriešanās pie miera, savā noskaņu amplitūdā tuvinoties Vaska iepriekš atskaņotajam darbam.

Koncerta pirmās daļas noslēgumā izskanēja Andreja Selicka šī gada jaundarbs *Dziesma Debesu Dzimtenei*. Pēc noskaņojuma likās diezgan līdzīgs un, lai arī tam piemita pozitīvāks un krietni pacilātāks raksturs, ļoti dabiski autora jaundarbs papildināja pirms tam atskaņoto jaunības darbu, tā veidojot koncerta vadtēmas pamatideju – par vienlaicīgu Latvijas komponistu mūzikas pulsa rakstura mainīgumu un vienu visaptverošo ideju katrā izpausmē (eksistences apliecinājums), par ko ieminējos raksta sākumā.

Sākoties karam Ukrainā arī festivāla *Pētera Vaska mūzikas aprīlis* programma ir mainījusies, latviešu mūzikas koncertu papildinot ar vēl vienu daļu, kurā kamerorķestris *Kijivas solisti* atskaņoja ukraiņu komponistu skaņdarbus. Šī gada sākumā orķestris devās Eiropas koncertturnejā līdz 24. februārī, atrodoties Itālijā, saņēma ziņu par Krievijas karaspēka iebrukumu Ukrainā. Viss mainījās, karš bija sācies, mājās atgriezties vairs nevarēja un šobrīd, sadarbojoties ar vadošajām Eiropas koncertorganizācijām, *Kijivas Solistiem* koncertturneja tiek pagarināta uz nenoteiktu laiku, rodot iespēju rīkot koncertus un dodot iespēju māksliniekiem turpināt muzicēt. Pirmskoncerta sarunās Orests Silabriedis diezgan daudz vērsās pie kamerorķestra direktora Anatolija Vasiļkivska ar politiska rakstura jautājumiem, kurus apvienojot izceļas sarunas pamatjautājums – kā mainījās gan attieksme pret Krievijā dzīvojošiem ukraiņu komponistiem un mūziķiem, gan pati ukraiņu mūzika? Uz pirmo jautājuma daļu mūziķis atbildēja ļoti neviennozīmīgi, lai arī savos spriedumos tomēr centās būt diezgan objektīvs, jo ne vienmēr mūziķi esot vainīgi, ka viņu daiļradi kāds izmanto

savos politiskajos mērķos. Uz otro, savukārt, mūziķis deva diezgan konstruktīvu atbildi, kur, atsaucoties uz konkrēto paraugu (vēlāk koncertā atskaņotā *Plyve Kacha*), stāstīja, kā viena ukraiņu tautasdziesma pakāpeniski “pārdzimst”, “pārveidojas” – šajā gadījumā caur paplašinājumu ar jaunām balsīm jeb instrumentiem. Šo versiju viņi atskaņojusi kopā ar Bāzeles (kamer)orķestri, bet šoreiz izlēma no sākuma iepazīstināt ar oriģinālu. Uz to atsaucoties, Vasks vērtēja vienu no saviem darbiem Dimas Tkačenko ierakstītajā atskaņojumā, ko nosauca par ļoti ekspresīvu.

Koncerta otrā daļa gaitā tika atskaņota slavenā Maksima Berezovska (Maksym Berezovskiy, 1745 – 1777) Simfonija Domažorā (*Symphony in C*), Aleksandra Šimko (Aleksandr Shymko) *Vecā meža sapņi*, iepriekš minētā ukraiņu tautasdziesmu *Plyve Kacha*, Valentīna Silvestrova (Валентин Сильвестров) trīs opusu cikls *Klusā mūzika* (*Acumirkļu valsis, Vakara serenāde, Serenādes acumirkļi*), kā arī Miroslava Skorika slavenākais darbs – *Melodija* no padomju laikā uzņemtās ukraiņu kinofilmas *The High Pass* (рус. *Высокий перевал*, 1981), kas pēdējo notikumu kontekstā kļuvusi par ukraiņu tautas brīvības simbolu. It īpaši gribas novērtēt izpildītāju ziedošanos un atlīdzību – bija tik liels emocionāls piepildījums, ka ik katra darba beigās gandrīz visi raudāja un stāvēt aplaudēja – gan klausītāji, gan mūziķi.

Summējot visu iepriekš teikto, daudziem koncerts atstāja diezgan lielu emocionālu iespaidu. Ja Andrejs Selickis deva lūgšanas par mieru noskaņojumu (ne velti Reinim Zariņam tie “asociējas ar jaunu dzīvību, augšāmcelšanos”), tad, neskatoties uz to, Vaska mūzikai labi pietāvēja minimālistiski romantisks noskaņojums (klaviercikla un jaundarba lēnās epizodes). Šoreiz komponists pārāk daudz eksperimentēja ar moderno tehniku pielietojumu un klavierspēli ārpus klaviatūras, līdz ar to nedaudz pazaudēja šo kopīgo iespaidu. Arturs Maskats, savukārt, rīkojās pilnīgi otrādi un pierādīja, ka joprojām ir iespējams iespaidot auditoriju ar melodisku piepildījumu tonālā pamata ietvaros, diezgan veiksmīgi turpinot koncertā uzsākto noskaņu. Tā kā ukraiņu mūziķu repertuārs nedaudz atšķīrās no šīs noskaņas, jo dažviet izklausījās pārāk moderns, tad Miroslava Skorika *Melodija* koncerta beigās visu *uzlika atpakaļ uz sliedēm*, noslēdzot pasākumu ar pacilātāko un, iespējams, emocionāli piepildītāko šī gada *noti*.

Svjatoslavs Ustenko,

Muzikoloģijas nodaļas 4. semestra students

SIRDS FREKVENCE. PATĪKAMS PULSA ACCELERANDO

Šī gada aprīļa pēdējā dienā, vēsajā sestdienas vakarā, man bijis prieks apmeklēt festivāla “Latvijas Jaunās mūzikas dienas 2022. Pulss” pēdējo koncertu “Sirds Frekvence”. Rīgas Latviešu biedrības spožajā Zelta zālē pavisam nedaudzu pārējo klausītāju lokā es ap pusotru stundu baudīju latviešu komponistu kora skaņdarbus. No desmit darbiem divi tika pirmatskaņoti, pārējie – diezgan reti dzirdēti koncertos.

Skatuvē redzējām Latvijas Kultūras akadēmijas jaukto kori “SŌLA” un diriģentus Kasparu Ādamsonu, Lauru Štomu un Artūru Oskaru Mitrevicu (mainoties diriģentiem, pārējie atgriezās kora sastāvā). Pirms koncerta sākuma festivāla mākslinieciskā vadītāja Anna Veismane sasveicinājās ar klausītājiem un pasvītroja visa festivāla tēmu *Pulss* – mūsu sirdžu uzvedību, kas mainās atkarīgi no tā, kas notiek mums apkārt un *iekšā*. Un uzsvēra šī koncerta nosaukuma *Sirds Frekvence* svarīgumu – cik ātri vai lēni pukst sirdis, klausoties vai sacerot mūziku... Pirms katra skaņdarba diriģenti stāstīja nelielu ievadu – kāpēc ir izvēlēts tieši šis darbs, tā tapšanas vai atskaņojumu vēsture, par izmantoto tekstu u.t.t. Manī tas radīja pavisam īpašu sajūtu. Iespējams, ka pateicoties šiem priekšvārdiem, Zelta zāles “kameriskumam” (salīdzinot ar Lielo Ģildi vai Operas namu) un mazam klausītāju skaitam (kā arī pašas mūzikas raksturam!) man izveidojies kaut kādas omulīgas, ļoti siltas un “savējās” draugu kopas iespaids. It kā senas paziņas ir tikušās un bauda un sarunājas par mūziku...

Lūdzu manu lasītāju piedot šo sentimentālo atkāpi – priekš manis kamerkoncerts ir ne tik biežs notikums, tāpēc man likās svarīgi atzīmēt šo īpatnību. Bet atgriezāties pie mūzikas. Tā kā koncerta laikā skanēja mazzināmi vai pavisam jauni skaņdarbi, es vēlos sniegt savus novērojumus, iespaidus un noskaņojumus par katru ar mērķi iepazīstināt un, ceru, ieinteresēt lasītāju. Manuprāt, katrs no izskanējušiem darbiem ir uzmanības un simpātiju cienīgs.

Tomēr, pirmkārt runa nebūs par koncertprogrammu. Diemžēl, 2022.gada 24. februāris ir sadalījis mūsu visu dzīvi “pirms” un “pēc”, kad Krievijas Federācija ir sākusi noziedzīgu karu pret Ukrainu. Jau vairāk kā divus mēnešus mēs saņemam briesmīgas ziņas par notiekošo Ukrainā. Visa Latvijas tauta izsaka savu atbalstu ukraiņiem savas brīvības aizstāvēšanā. Kopš kara sākuma jebkurš koncerts vai sabiedriska pasākums tiek atklāts ar Ukrainas valsts himnas atskaņojumu – tā tas arī notika šajā vakarā. MIERU!

Bet tagad tiešām pie mūzikas. Pirmo dzirdējām 2020. gadā uzrakstīto maestro Raimonda Paula “Krekla šūšanu” ar Ojāra Vācieša dzeju un Agneses Osītes solo. Kā teicis Kaspars Ādamsons, “skaņdarbs ir par šobrīd sevišķi aktuālo – dzīvi un nāvi”. Jau no pirmām notīm bija skaidrs – šī ir latviešu mūzikas tradīciju cienīga kordziesma, kuru, manuprāt, varētu sajaukt ar kādu Emīla Dārziņa skaņdarbu. Izbaudītas vertikālu harmoniju saspēles, meistarīgs darbs ar tembru proporcijām – it kā dziesma pati “prasās” uz Mežaparka Lielo Estrādi, kopkora izpildījumu.

Nākamais bija jau pavisam ne Dziesmu svētku repertuāra, bet ne mazāk interesantāks darbs – Evijas Skuķes “Vēja vokālīze”, kas uzrakstīta 2013. gadā. Pirms sākās atskaņojums, māksliniekiem vajadzēja sagatavot savus “instrumentus” – salikt no notīm trubiņas, līdzīgas tām, kuras jebkurš bērnībā izmantojis kā tālskati vai ruporu. Artūrs Oskars Mitrevics pārstāstīja komponistes epigrāfu: “Pierasts, ka koris ir nevis personība, bet vienkārši instruments. Šoreiz koris ir tikai vējš!” Domāju, ka labāk par autori es nepateikšu. Tomēr pāris vārdi par pašu mūziku. Pats vokālīzes žanrs ir veltīts balss trenēšanai un iesildīšanai. Šajā gadījumā mēs dzirdējām, kā pats vējš trenējas un izmēģina savus spēkus. No klusas pūšanas minētās trubiņās (kas, starp citu, izrakstīta pa balsīm!), to burzīšanas un mešanas klausītāju pusē viss aiziet vairāku pilsētas trokšņu putenī – sirēnas, sportkari, baznīcu lielie zvani, dzelzs juntu dūkoņa un citi. Bijusi sajūta, ka katra no skaņām mēģina pārvarēt pārējās, bet nevienai tas neizdodas. Pēkšņi viss apraujas un kā pēcvārds pēc vētras ir dzirdamas lapu šalkas zaros... Kaut es pats esmu diezgan konservatīvs klausītājs, man bija interesanti ieraudzīt, cik meistarīgi var izmantot cilvēka ķermeņa iespējas dabas skaņu atveidē, par ko arī slavēju komponisti.

Pēc tāda īpatnēja eksperimenta sekoja Pētera Plakida “Mūža aina” ar Zinaīdas Lazdas vārdiem. Diriģente Laura Štroma pastāstījusi, ka tas uzrakstīts 2015.gadā, skaņdarbs kļūva par pēdējo komponista darbu, kas uzrakstīts korim. Darba noskaņojums jau ir ieprogrammēts tekstā – baiss liktenis pārvar jebkurus cilvēka

centienus. Par šī likteņa “leitmotīvu”, dzinēju dramatisma pieaugumam kļuva refrēns “asa zāle, akmens melns”. Pirmajās reizēs tikai vīriešu, bet turpmāk pievienojoties arī sieviešu balsīm, tas transformējās šausmīgi sāpīgā triecienā. Apkārt šiem refrēniem vijās izsmalcināta polifonija un spilgti tembru kontrapunkti, kas *piespiež* visa skaņdarba garumā sasprindzināti klausīties...

Pēc trim daudz maz zināmiem darbiem nāca laiks pirmajam vakara pirmatskaņojumam – Renātes Stivriņas “Sicut granum sinapis” no Mateja evaņģēlija 17. nodaļas 20. panta. Kaspars Ādamsons paskaidroja, ka 2018. gadā uzrakstīts skaņdarbs jau sen gaidījis savu atskaņojumu, bet *Covid-19* pandēmijas dēļ tas ir stipri aizkavējies. Viss dziedājums ir ticības apliecinājums – ticība Dievam, sev, saviem spēkiem un apkārtējiem. Klausoties es pievērsos komponistes lielajai uzmanībai katras partijas izrakstīšanā; bija dzirdama izstrādāta polifonija, bet tā “neuzbāzās”, neapgrūtināja uztveršanu – īpaši palīdzēja bieži netercu struktūras “stabu” akordi, pie kuriem tiecās visas balsis (tomēr atzīmēšu, ka no “ārpuses” skaņdarbs likās grūts apgūšanai). Visa skaņdarba laikā bijis dominējošs augsto sieviešu balsu īpatsvars, kas radīja Debesvalstības sajūtu, it kā eņģeļi sauc mūs pievienoties...

Turpinot reliģisko tematu, dzirdējām 2017. gadā tapušo Ērika Ēšenvalda “Lux aeterna” ar kanonisko tekstu. Turpinājās arī “eņģeliska” sajūta – pēc Lauras Štomas komponista vārdu pārstāstījuma – “it kā visa baznīcas telpa piepildās ar gaismu”. Un tas tiešām bija! Maiga, silta, *mīla* skaņa viscaur gleznoja slīpus saules starus lauku baznīcas lodziņos, jauku pastorālu ainu. Visu laiku prātā nāca klišeju bildes no filmām – kā galvenais varonis, pēc visiem piedzīvojumiem, atgriežas mājās pie ģimenes un bauda mierīgu dzīvi... Skaidrā kora polifonija vienmēr atgriezās akordu faktūrā; pārgājsecībās izvietoti septakordi un to ikreizējie atrisinājumi piešķīra īpašu smeldzi visam notiekošajam. Kaut tas var šķist neprofesionāli, manuprāt, šīs bijis visveiksmīgākais, proti, vispatīkamākais no izskanējušiem skaņdarbiem.

No kristietības apliecinājuma uz pagānismu – Valta Pūces “Boramvārdi” ar latviešu tautasdziesamas vārdiem. Diriģente Laura Štoma stāstīja, ka par šo skaņdarbu gandrīz nekas nav zināms, izņemot to, ka tas bijis uzrakstīts korim “Kamēr...” 2012. vai 2013. gadā un tā arī vairāk nebija atskaņots. Skaņdarbs pieprasa ne tikai kori, bet arī solisti, vargāna un celmabungas spēlētājus – tie bija Zane Rāta, Ilze Tormane-Kļaviņa un Artūrs Oskars Mitrevics. Jau pēc instrumentiem var secināt par ļoti īpatnēju skanējumu – jau no pašām pirmām vargāna notīm klausītājs tika ievests aizvēsturiskā arhaikā. “Boramvārdi”, cik es varēju saprast, šajā gadījumā ir lietus

piesaukšana. Gandrīz pusi no skaņdarba sastāda vārdu “riti” un “rasa” skandināšana, pie tam polifonizētā veidā, ka prātā nāca asociācijas ar raganas katla vai kādas kārtainas zupas vārīšanos – tā katrs no kora slāņiem kūšāja un “burbuļoja”. Otrajā pusē parādījās arī jauns teksts, kas kopā ar bungām veidoja visas “cilts” piedalīšanos rituālā. Ļoti aizraujošs un radošs darbs.

Koncertu turpināja otrs vakara pirmatskaņojums. “Sabīnes Ķezberes “Līgaviņa”, līdzīgi Renātes Stivriņas darbam, savu atskaņojumu gaidīja kopš 2018. gada un tāpat *Covid-19* dēļ aizkāvējās” stāstīja Kaspars Ādamsons. Šis skaņdarbs veltīts precībām, jauno cilvēku likteņiem. Pēc būtības, viss darbs balstīts uz sasaukšanos starp līgavām un līgavaiņiem, sava veida sacensības (koncerta iezīmes). Izklusījās kā Emiļa Melngaiļa dziesma, ar skaidri izteiktu diatoniku, pārsvarā ar mažorīgu foniku. “Tautisks”, patīkams, bet manuprāt mazliet garlaicīgs skaņdarbs – ja par katru no darbiem atmiņā tiešām saglabājās spilgtas emocijas, tad šajā gadījumā tā nav.

Artura Maskata “Ir vēsas lūpas...” ar Montas Kromas dzeju, uzrakstītais 2013. gadā, ir pavisam cits stāsts. Diriģents Artūrs Oskars Mitrevics pats atzīmēja visa skaņdarba romantisko vēsmu, izlasot dažas rindiņas no dzejoļa. Klausoties, man kā jaunam cilvēkam gribējās vienkārši baudīt šo noskaņu (savos koncerta pierakstos es atzīmēju: “Man negribas būt mūzikas kritiķim, bet tam jauneklī, kas zem Bastejkalna slapju kastaņu zariem un lapām sēž un gaida savu mīļoto...”) Tīru intervālu īpatsvars, septakordī bez atrisinājuma, kuri vienkārši kaut kur “kārājas pa gaisu” un efektīgs jauktā kora tembru izmantojums, kā arī Lienas Palkavnieces solo neatstāja vienaldzīgu.

Asprātīgais Jēkaba Jančevska “Tempori parce” (2019. gads) ar romiešu filozofa Senekas vārdiem ir, pēc Artūra Oskara Mitrevica domām, laika nepārtrauktas un diezgan ātras kustības apliecinājums (“laiks neskrien, bet lido”). Skaņdarba pamatā ir tokātisks pulksteņa “dzinējs”, kas izvirza ritmu priekšplānā, kurš pieprasa sitaminstrumentu palīdzību (Trijstūris – Agnese Osīte, celmabunga – Kaspars Ādamsons, tamburīns – Artis Zaharāns) Atraktīvs, ugunīgs, vietām cinisks un ļoti spilgts – tāds palicis šis darbs atmiņā.

Koncerta noslēgumā izskanēja vēl 1970. gadā uzrakstītā Ulda Stabulnieka dziesma “Barons”. Pirmo reizi diriģents Kaspars Ādamsons dzirdējis šo skaņdarbu ar Ojāra Vācieša vārdiem, kas veltīti Krišjānim Baronam, vēl pirms vairākiem gadiem Dziesmusvētkos, piedaloties tajos vēl kā kordziedātājs – dziesma fascinēja viņu ar

savu monumentalitāti un tautu apvienojošo tekstu un raksturu. Diriģents arī pastāstīja, ka tuvākajos svētkos šī dziesma gaidāma kopkora atskaņojumā. Par šo darbu nav daudz ko stāstīt – absolūti klasiskais svētku repertuāra skaņdarbs, bez īpašām grūtībām, bet ļoti iespaidīgs un emocionāls. Klausoties bija ļoti “latviska” sajūta...

Noslēgumā vēlos izteikt pateicību visiem iesaistītajiem par šo koncertu. Tiešām interesanta, daudzveidīga un neparasta programma, kura izkārtota tā, lai palīdzētu labāk izvērtēt jaundarbus. Fenomenāls kora SŌLA darbs, gatavojot tik atšķirīgus skaņdarbus atskaņojumam vienā koncertā. Nedrīkst arī aizmirst par diriģentiem – manuprāt, šī bija ļoti veiksmīga uzstāšanās jaunajiem Kaspara Ādamsona kolēģiem Laurai Štomai un Atrūram Oskaram Mitrevicam. Lieliska iespēja parādīt savu meistarību. Koncerts SIRDS FREKVENCE parādīja, cik vien spēj paātrināties (vai palēnināties) sirds pulss mūzikas klausīšanas laikā. Un cik tas ir patīkami!